

KATEDRA BOHEMISTIKY
Posudek na bakalářskou diplomovou práci

Autor: Kateřina Bujoková

Studijní obor: česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích prostředcích

Název práce: Analýza mluvního projevu tvůrců na platformě YouTube / Speech Analysis of YouTube Creators

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Kopečková, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Petr Pořízka, Ph.D.

Hodnocení písemné verze práce – návrh klasifikačního stupně:

Úvodem konstatuji, že diplomantka předkládá dle mého soudu kvalitní práci; níže uvedené kritické připomínky jsou spíše méně závažného rázu. Tématem BDP je analýza mluvních projevů vybraných českých youtuberů; tato skupina mluvčích patří mezi tzv. *influencery*, což by mohlo být vztaheno i na mluvený jazyk, tedy potenciální vliv na mluvené projevy posluchačů zejm. mladé generace (snaha napodobit svůj vzor). I z tohoto hlediska se jedná o zajímavé a dosud poměrně málo zpracované téma.

Na BDP jde o velký rozsah práce (120 stran), ale oceňuji komplet přílohy (cca 25 stran): v této souvislosti by bylo tedy vhodné zestručnit teoretickou kapitulu jen na nejn nutnější (konkrétnější a méně obecné) jevy jdoucí k meritu věci; k čemu zde řešit např. postavení mluveného projevu ve společnosti s ohledem na teoretické reflexe rétoriky apod.? Není třeba tak podrobně popisovat jednotlivé jazykové útvary, obecně promlouvat o typech sdělovacích prostředků, počátcích internetu atp. Odborně (popis fonetických jevů) je teoretická část v pořádku, s drobnějšími lupy (zmínka, že "melodie" se jako pojem používá v nefonetických pracích, příp. že základní jednotkou souvislé řeči je věta ap.). Stejně tak by bylo žádoucí ocitovat všechny zdroje – viz *Příloha 1* (s. 98), kde je klasifikační tabulka konsonantů převzata bez náležité citace (Pořízka, výukový web/Moodle) nebo Tab. 1 na s. 12 (Stratifikační model jazyka).

BDP staví na analýze reálného řečového materiálu, oceňuji poměrně detailní transkripce, i když nejsou prosty chyb; např. asimilace na s. 99 – *nou**T**bukem* (správně **D**), proč neznělé CH psáno jako "ch" a jinde "x"?; s. 99 – ***v**ztahúm* (správně **fs**); v prepisech nevidím rázy, a to ani po pauze před vokálem – s. 98 *" / **a**bi"* nebo *" / **o**t"*, *" / **a**meričtí:"* (s. 99) atd.

Z jazykového hlediska nalezneme místy nedostatky stylistické, syntaktické, výjimečně jiné (překlep *ekvipotentní* > *ekvipolentní* na s. 23). Dílčí cíle nebo některé textové pasáže má autorka tendenci opakovaně uvádět na různých místech textu, ale celkově je práce na výborné úrovni.

Mezi zkoumané jevy patří kvalita a kvantita vokálů, asimilace znělosti před jedinečnými hláskami a hláskou [v], artikulační asimilace a řečové vady; na suprasegmentální rovině je sledována intonace, frázování a mluvní tempo. Diplomantka vychází z patřičné odborné literatury, reflektuje i poslední poznatky z daného oboru; jevy hodnotí na základě tradičního popisu zvukové roviny češtiny, ortoepické normy, případně aktuálních studií zaměřených na stejné téma; vše doplňuje komentáři interpretujícími získaná data komplementovaná příslušnými grafy a tabulkami s kvantitativními údaji (*abs*, *průměr*, *smodch*).

K hlavnímu tématu práce autorka na s. 34 tvrdí, že *"doposud se tato skupina mluvčích nestala cílem zájmu fonetických analýz"*, ale už letmým pokusem jsem na internetu našel několik prací, které se youtuberům věnovaly z různých jazykových hledisek, vč. zvukové roviny a mluvního

projevu (např. Větrovcová: *Komunikace na YouTube. YouTubeři jako nový fenomén*, MDP2017; Jackovová: *Mluvený a psaný projev českých blogerů/vlogerů*, BDP 2018; Kovaříková: *Specifika vyjadřování youtuberů*, BDP 2021). Bylo by tedy žádoucí nejen se s takovými zdroji seznámit, ale např. zohlednit jejich poznatky v předkládané práci. Zejm. v práci Kovaříkové, která analyzuje i youtuberky-ženy, se dočítáme o častém krácení a prodloužení vokálů, redukci hlásek atp.

Zvolená metodologie práce je náležitá a zpracování dat kvalitní a pečlivé; totéž lze konstatovat o samotné analýze (tj. praktické a hlavní části práce). Přesto je třeba položit několik otázek: například k mluvnímu tempu – proč se měřilo střídavě jen 30 prvních nebo posledních sekund minutového projevu? Problematické to může být kvůli tomu, že pak nemusí být údaje principiálně 100% porovnatelné. Rovněž není uvedeno, kolik bylo respondentů v dotazníkovém šetření k výběru youtuberů. Na základě čeho (jakých kritérií) byla hodnocena "správnost frázování"? Frázování samo o sobě je jevem velmi obtížně hodnotitelným, neb jedna promluva může být i jediným mluvčím realizována (rozfrázována) rozmanitě (variantně). Nebylo by např. vhodnější místo kategorického "správně vs. špatně" volit třeba "vhodně/nevhodně" atp.? Autorka na s. 33 přímo říká, že "*exaktní objektivní definice pro vložení předělu neexistuje, a proto ani nelze jednoznačně říct, jaká možnost je správná*".

Závěry práce jsou fakticky podloženy a korespondují se zjištěnou tendencí současné výslovnostní praxe: centralizace vokálů, kvalitativní odlišení *i-í*, prodloužení krátkých vokálů ve finální pozici, intonační pokles (melodém M1) v nekoncových úsecích, příp. polokadence na místě koncových úseků, nevhodné frázování. V závěru nalezneme nejen sumarizaci výsledků, ale i vhodně doplňující subjektivní komentář porovnávající původní předpoklady mluvního projevu youtuberů.

Předkládaná bakalářská diplomová práce je celkově na velmi kvalitní úrovni, rád ji **doporučuji k obhajobě a před rozpravou hodnotím stupněm B**, tedy jako výbornou.

Otázky k obhajobě:

1. Ad stratifikační model jazyka, tab. 1 (s. 12) – kam spadá obecná čeština v modelu neuvedená a proč, argumentujte?
2. Jak souvisí mluvní tempo s faktem, že jej ovlivňuje vědomí sdělování daného tématu veřejnosti? (s. 26) – cit. "*U neprofesionálních mluvčích se nejspíše objeví tempo podobné jako v obou novějších studiích, které uvádím, jelikož osoby, jež zkoumám, jsou stále ovlivněny vědomím, že dané téma sdělují širší veřejnosti.*"
3. Co je míněno vyjádřením na s. 32, že "*typy kadence mají mnoho variant, jelikož závisejí na slovní podobě větných úseků*"?
4. Ad kvalita vokálů: lze pozorovat nějakou rozdílovou tendenci v artikulaci krátkých a dlouhých vokálů, srovnáme-li všechny mluvčí?
5. Jak hodnotíte mluvní tempo youtuberů (nad 5,6 sl/s u všech mluvčích) vzhledem k současné řečové praxi profesionálů? Na škále pomalé – běžné – rychlé...

Datum a podpis oponenta práce

21. srpna 2022

PhDr. Petr Pořízka, Ph.D